

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.012.01.2020

Andrzej Bętkowski
Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

Urząd Marszałkowski
Województwa Świętokrzyskiego
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.003.2021
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli
z 24 lutego 2021 r.

P/20/030 – Eliminowanie z ruchu drogowego kierujących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach (dalej: UMWŚ lub Urząd), al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego (dalej: Marszałek Województwa lub Marszałek) od 22 listopada 2018 r. jest Andrzej Bętkowski. Poprzednio, od 1 grudnia 2014 r. do 21 listopada 2018 r., Marszałkiem Województwa był Adam Jarubas.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem badań lekarskich i wydawaniem orzeczeń lekarskich do kierowania pojazdem.2. Sprawowanie nadzoru nad przeprowadzaniem badań psychologicznych oraz nad przedsiębiorcami prowadzącymi pracownie psychologiczne w zakresie psychologii transportu.3. Prowadzenie ewidencji uprawnionych lekarzy i uprawnionych psychologów oraz rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017 – 2020 (I półrocze), z wykorzystaniem dowodów przed tym okresem, mających bezpośredni związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Zbigniew Jurkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/67/2020 z 16 września 2020 r.

(akta kontroli str. 1-4)

¹ Dz. U z 2020 r. poz. 1200 (dalej: ustawa o NIK).

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zakresie eliminacji z ruchu drogowego osób kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków odurzających³.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę tę uzasadnia nierzetelne sprawowanie nadzoru nad przeprowadzaniem badań i wydawaniem orzeczeń przez uprawnionych lekarzy i psychologów oraz nadzoru nad funkcjonowaniem przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczne w zakresie psychologii transportu.

Marszałek Województwa przyjął stosowne procedury planowania i przeprowadzania kontroli, realizowanych z jego upoważnienia przez wybranych w drodze konkursu ofert lekarzy i psychologów. Wprowadzone zasady kontroli lekarzy uprawnionych do przeprowadzania badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem oraz przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną⁴ (dalej: *Zasady kontroli*) umożliwiały prawidłowe wykonywanie kontroli – podstawowej formy oddziaływania nadzorczego – specjalistów wydających orzeczenia o istnieniu lub braku przeciwwskazań do prowadzenia pojazdu. Nie były one jednak przestrzegane przez Urząd podczas sporządzania rocznych planów kontroli lekarzy (do 2020 r.) oraz przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną (do 2019 r.). Według *Zasad kontroli*, w pierwszej kolejności powinni zostać skontrolowani lekarze i pracownice psychologiczne, wydający najwięcej orzeczeń w roku ubiegłym. Faktycznie, Urząd pomijał w planach niektóre z tych właśnie podmiotów, a zlecał kontrole innym, w skrajnym przypadku nawet takiego, w którym w ogóle nie wydano orzeczeń. W szczególności nie zapewniono kontroli lekarza, który wydawał orzeczenia na szeroką skalę⁵ i jednocześnie był jedynym lekarzem, prowadzącym z upoważnienia Marszałka kontrole innych lekarzy.

Upoważnieni przez Marszałka lekarze i psychologowie nie dokumentowali w sposób przyjęty w *Zasadach kontroli* ustaleń kontroli, zasadniczo nie gromadząc akt kontroli. Mimo to, Urząd akceptował i rozliczał wykonywane przez nich (na podstawie zawartych umów zlecenia) zadania. Urząd nie poddawał rzetelnej analizie protokołów kontroli, o czym świadczy m.in. to, iż nie wyjaśniono kwestii faktycznego zakresu kontroli przeprowadzonych przez psychologa w sytuacji, gdy – zgodnie z protokołami – w trakcie sześciogodzinnych badań skontrolował on dokumentację dotyczącą wydania nawet od 505 do 615 orzeczeń, co świadczyłoby, że czynności kontrolne dotyczące prawidłowości wydania jednego orzeczenia były prowadzone średnio od 35 do 42 sekund. Ustalenia kontroli NIK wskazują, że faktycznie badania kontrolne były prowadzone na części dokumentacji, nie można jednak określić, ile spraw zbadano i które. Także przeprowadzający kontrole lekarz nie badał – mimo iż

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt 4 oraz art. 82 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1268, ze zm.), dalej: ustawa o kierujących, osoby kierujące m.in. pojazdem silnikowym, jeżeli kierowały pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, podlegają odpowiednio badaniu lekarskiemu oraz badaniu psychologicznemu, które przeprowadza się w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdami.

⁴ Zarządzenie Marszałka nr 81/2020 z 15 kwietnia 2020 r. w sprawie *Zasad kontroli*: 1. lekarzy uprawnionych do przeprowadzania badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców, 2. przedsiębiorców/jednostek sektora finansów publicznych prowadzących pracownię psychologiczną, przeprowadzanych przez Marszałka na mocy ustawy o kierujących. Poprzednio obowiązywały *Zasady kontroli* ustalone zarządzeniami Marszałka: nr 73/2018 z 7 sierpnia 2018 r. oraz nr 10/2016 z 3 lutego 2016 r.

⁵ W 2016 r. wydał 1166 orzeczeń, co było drugą wartością pod tym względem (największa wartość to 1218). Za kolejne lata nie zgromadzono danych o wydanej liczbie orzeczeń, uzyskano je dopiero odnośnie 2019 r. na potrzeby opracowania planu kontroli na 2020 r.

wskazują na to protokoły kontroli – całości dokumentacji, a dokonywał wyrywkowego jej sprawdzenia, bez wskazywania prawdziwego zakresu badań kontrolnych.

Urząd zlecił przeprowadzenie w imieniu Marszałka kontroli w podmiocie, w którym upoważniony do kontroli psycholog w okresie objętym kontrolą był zatrudniony i wydawał orzeczenia psychologiczne. Informacja o zatrudnieniu w tym podmiocie wynikała z danych zawartych w prowadzonej przez UMWS ewidencji psychologów uprawnionych do prowadzenia badań w zakresie psychologii transportu. Zlecenie tej kontroli było sprzeczne z *Zasadami kontroli* i doprowadziło do sytuacji konfliktu interesów.

UMWS nie podejmował działań wyjaśniających, gdy upoważnieni przez Marszałka psychologowie, nie kontrolowali pracowni psychologicznych, w zakresie określonym w art. 87 ust. 3 pkt 4 lit. d ustawy o kierujących, tj. czy wykonujący w nich badania psychologowie nie zostali pozbawieni prawa wykonywania zawodu prawomocnym orzeczeniem komisji dyscyplinarnej⁶.

W Urzędzie prawidłowo prowadzono ewidencje uprawnionych lekarzy i uprawnionych psychologów oraz rejestr przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną, co jednak – w świetle wskazanych wyżej nieprawidłowości dotyczących sprawowania nadzoru – pozostaje bez wpływu na sformułowaną ocenę kontrolowanej działalności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Działania marszałka województwa związane z eliminacją z ruchu drogowego kierujących pojazdami pod wpływem alkoholu lub środków działających podobnie do alkoholu, w tym sprawowanie nadzoru nad przeprowadzaniem badań i wydawaniem orzeczeń przez uprawnionych lekarzy i psychologów, nadzoru nad funkcjonowaniem przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczne w zakresie psychologii transportu oraz prowadzeniem ewidencji i rejestru

1. Sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem badań lekarskich i wydawaniem orzeczeń lekarskich do kierowania pojazdem

Opis stanu faktycznego

Realizacja zadań wynikających z ustawy o kierujących należała do zakresu działania Oddziału Nadzoru i Organizacji Ochrony Zdrowia (do 31 grudnia 2019 r. – Oddziału Nadzoru nad Podmiotami Lecznictwami oraz wieloosobowego stanowiska do spraw kontroli (do 6 września 2018 r.)) w Departamencie Ochrony Zdrowia UMWS. Zadania związane ze sprawowaniem w imieniu Marszałka nadzoru nad wykonywaniem badań lekarskich i psychologicznych oraz wydawaniem orzeczeń powierzono Magdalenie Tomskiej (od 1 lipca 2019 r. kierownik ww. Oddziału). Od 1 lutego 2019 r. dyrektorem Departamentu Ochrony Zdrowia jest Bogumiła Niziołek. Do 31 stycznia 2019 r. dyrektorem tego Departamentu była Anna Nocuń.

(akta kontroli str. 5-100 i 411-426)

⁶ O której mowa w ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r., poz. 1026).

W *Zasadach kontroli* wprowadzono następujące rodzaje kontroli: planowe (uwzględniane w planach kontroli), doraźne (spowodowane pilną potrzebą zbadania określonych zdarzeń), a także sprawdzające (w celu skontrolowania wykonania zaleceń pokontrolnych). Kontrole doraźne oraz sprawdzające nie były uwzględniane w planach kontroli. Według *Zasad kontroli*, w pierwszej kolejności powinni być kontrolowani lekarze oraz pracownicy psychologiczne, w których wydano najwięcej orzeczeń w roku ubiegłym. Dodatkowo kryteria wyboru do kontroli obejmowały: stwierdzone nieprawidłowości w dotychczas przeprowadzonych kontrolach, liczbę przeprowadzonych kontroli u lekarza, a także liczbę skarg odnośnie przeprowadzania badań.

Kontrolujący miał obowiązek sporządzić z każdej kontroli protokół, zawierający opis stanu faktycznego (w tym nieprawidłowości) oraz wydane zalecenia pokontrolne. Obowiązkiem kontrolującego było rzetelne i obiektywne ustalenie stanu faktycznego na podstawie zebranych w toku kontroli dowodów, tj. w szczególności: kserokopii dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, a także pisemnych lub ustnych wyjaśnień i oświadczeń kontrolowanego. Zebrane w toku kontroli dowody powinny zostać zamieszczone przez kontrolującego w aktach kontroli. Obowiązkiem kontrolowanych było pisemne poinformowanie kontrolujących o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych. Protokół kontroli, wraz z aktami kontroli, kontrolujący mieli obowiązek przekazać do UMWS celem rozliczenia.

(akta kontroli str. 101-198 i 243)

Do Urzędu nie wpłynęły skargi dotyczące wykonywania badań lekarskich i psychologicznych w zakresie psychologii transportu.

(akta kontroli str. 492)

W poszczególnych latach w okresie objętym kontrolą jeden lekarz (corocznie ta sama osoba) był upoważniony przez Marszałka do prowadzenia kontroli, o której mowa w art. 80 ust. 2 pkt 1 ustawy o kierujących, tj.: wykonywania badań lekarskich oraz dokumentacji prowadzonej w związku z tymi badaniami, a także wydawanych orzeczeń. W odpowiedzi na zapytanie ofertowe Urzędu lekarz ten każdego roku jako jedyny składał do UMWS ofertę. Przeprowadzanie kontroli było przedmiotem zawartych z Urzędem umów zlecenia. Określono w nich czas prowadzenia jednej kontroli (według umowy obowiązującej w 2017 r., czas czynności kontrolnych miał wynosić osiem godzin, a w okresie 2018-2020 – sześć) oraz wynagrodzenie z tego tytułu. W latach 2018-2020 zwiększyło się wynagrodzenie za wykonywanie czynności kontrolnych w porównaniu do 2017 r. Lekarz był zobowiązany do przeprowadzania wyłącznie kontroli zleconych przez UMWS.

(akta kontroli str. 199-225 i 231-235)

Według *Zasad kontroli*, w pierwszej kolejności UMWS powinien objąć kontrolą lekarzy, którzy wydali najwięcej orzeczeń w roku ubiegłym. W celu opracowania planu kontroli lekarzy na 2017 r. Urząd zgromadził informacje o liczbie wydanych przez nich orzeczeń lekarskich w 2016 r. Plan kontroli lekarzy na 2017 r. stanowił o przeprowadzeniu ogółem 26 kontroli (przewidziano do kontroli lekarzy, którzy wydali poniżej 284 orzeczeń). UMWS nie uwzględnił w nim przeprowadzenia kontroli u ogółem 19 lekarzy, którzy wydali w 2016 r. najwięcej orzeczeń (od 290 do 1475). Wśród nich był lekarz upoważniony przez Marszałka do prowadzenia kontroli, o której mowa w art. 80 ust. 2 pkt 1 ustawy o kierujących (wydał 1166 orzeczeń). UMWS nie ustalił liczby wydanych przez lekarzy orzeczeń w 2017 r. i w 2018 r., celem zaplanowania kontroli wydających ich najwięcej, odpowiednio w 2018 r. i w 2019 r.

Dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia Bogumiła Niziołek wyjaśniła, że przyjęto, iż lekarz upoważniony przez Marszałka prawidłowo przeprowadza i dokumentuje

badania. Podniosła, że w związku z wnioskami nasuwającymi się w trakcie kontroli NIK, lekarz ten zostanie objęty czynnościami kontrolnymi ze strony UMWS.

(akta kontroli str. 244-250, 363-366, 707-712 i 745-748)

Na koniec poszczególnych lat objętych kontrolą, w ewidencji UMWS ujęto następującą liczbę lekarzy uprawnionych do przeprowadzania badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami: 2016 r. i 2017 r. – 306, 2018 r. – 302, 2019 r. – 300, natomiast na koniec czerwca 2020 r. – 294.

Upoważniony przez Marszałka lekarz przeprowadził w poszczególnych latach następującą liczbę kontroli:

- 2017 r. – 28 (planowych - 26 oraz dwie sprawdzające), tj. skontrolowano 9% lekarzy. W wyniku 21 kontroli stwierdzono nieprawidłowości, polegające na: nieprzesyłaniu kopii orzeczeń lekarskich o przeciwwskazaniach zdrowotnych do kierowania pojazdem do starostw powiatowych właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osób badanych (w wyniku 19 kontroli), nierzetelnym przekazaniu do UMWS danych o liczbie wydanych orzeczeń lekarskich (w wyniku 8 kontroli), braku wymaganych konsultacji lekarskich (diabetologicznej oraz okulistycznej) podczas dwóch kontroli, a także niezlecenia zbadania poziomu cukru we krwi (podczas jednej kontroli).
- 2018 r. – 23 (wszystkie planowe), tj. skontrolowano 7% lekarzy. W wyniku 13 kontroli stwierdzono nieprawidłowości, polegające na: nieprzesyłaniu kopii orzeczeń lekarskich o przeciwwskazaniach zdrowotnych do kierowania pojazdem do starostw powiatowych właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osób badanych (podczas 10 kontroli), nierzetelnym przekazaniu do UMWS danych o liczbie wydanych orzeczeń lekarskich (w wyniku 8 kontroli), niedołączaniu do dokumentacji kopii orzeczeń lekarskich na wymaganych drukach (w wyniku trzech kontroli), braku konsultacji okulistycznej (podczas dwóch kontroli).
- 2019 r. – 23 (dwie sprawdzające oraz 21 planowych), tj. skontrolowano 7% lekarzy. W wyniku czterech kontroli stwierdzono nieprawidłowości, polegające na: nieprzesyłaniu kopii orzeczeń lekarskich o przeciwwskazaniach zdrowotnych do kierowania pojazdem do starostw powiatowych właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osób badanych (podczas jednej kontroli), nierzetelnym przekazaniu do UMWS danych o liczbie wydanych orzeczeń lekarskich (w toku jednej kontroli), niedołączaniu do dokumentacji kopii orzeczeń lekarskich na wymaganych drukach (podczas dwóch kontroli).

W I półroczu 2020 r., w związku z zagrożeniem epidemicznym nie przeprowadzono żadnej kontroli.

(akta kontroli str. 268-306, 325 i 356)

Stosownie do art. 80 ust. 4 ustawy o kierujących, skreślenie uprawnionego lekarza z ewidencji przez marszałka województwa następuje w przypadku: śmierci lekarza (pkt 1); gdy lekarz przestał spełniać co najmniej jedno z wymagań określonych w art. 77 ust. 1 pkt 1-4 ustawy (pkt 2) oraz stwierdzenia rażących nieprawidłowości w wykonywaniu lub dokumentowaniu badań lekarskich (pkt 3). W przypadkach, o których mowa w art. 80 ust. 4 pkt 2 i 3, marszałek województwa wydaje decyzję administracyjną.

Z ewidencji UMWS skreślono w latach 2017 – 2020 (I półrocze) ogółem 18 lekarzy, z tego: w 2017 r. – 2, w 2018 r. – 6, w 2019 r. – 4, w 2020 r. (I półrocze) – 6. W 17 przypadkach skreślenie miało miejsce w związku ze śmiercią lekarza lub na wniosek, spowodowany rezygnacją z przeprowadzania badań. Marszałek Województwa nie skreślił żadnego lekarza w związku ze stwierdzeniem rażących nieprawidłowości w wykonywaniu lub dokumentowaniu badań lekarskich.

W 2018 r. decyzją administracyjną skreślono z ewidencji UMWS lekarza w związku ze stwierdzeniem niespełniania przez niego wymagań, określonych w art. 77 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy, tj. nieposiadaniem szkolenia określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 81 ust. 1. Decyzja administracyjna została wydana w następstwie przeprowadzenia postępowania po kontroli UMWS przez Wojewodę Świętokrzyskiego w styczniu 2018 r. (opisanej w dalszej części wystąpienia pokontrolnego).

(akta kontroli str. 427-431 i 442-453)

Szczegółowym badaniem objęto 15 protokołów kontroli, przeprowadzonych w latach 2017-2019 oraz załączonej do nich dokumentacji, z tego 13 z kontroli planowych oraz dwa z kontroli sprawdzających. Kontrole obejmowały sprawdzenie: wykonywania badań lekarskich, dokumentacji prowadzonej w związku z tymi badaniami, a także wydawania orzeczeń lekarskich, tj. zakres określony w art. 80 ust. 2 pkt 1 ustawy o kierujących. Według protokołów kontroli sprawdzano m.in. przestrzeganie obowiązku określonego w art. 79 ust. 8 pkt 2 ustawy o kierujących, dotyczącego przesyłania w przypadkach, gdy w orzeczeniu lekarskim zostały stwierdzone przeciwwskazania zdrowotne do kierowania pojazdem albo wynikające ze stanu zdrowia ograniczenia, kopii orzeczenia lekarskiego staroście powiatu właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej, po upływie 14 dni od dnia badania, jeżeli osoba badana lub podmiot kierujący na badania nie złożyli wniosku o przeprowadzenie ponownego badania albo orzeczenie lekarskie zostało wydane po przeprowadzeniu ponownego badania. Każdorazowo w protokołach kontroli stwierdzano, że kontrolowany lekarz dokonywał oceny zdrowia badanych na załącznikach określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców⁷. Prowadzący kontrolę upoważniony przez Marszałka lekarz wyjaśnił, że każdorazowo w toku kontroli sprawdzał, czy dokumentacja poprzedzająca wydanie orzeczenia zawierała wszystkie załączniki wymagane ww. rozporządzeniem. Natomiast wrywkowo sprawdzał, czy karty badań zawierały wymagane informacje.

Kontrole planowe obejmowały rok 2016⁸. Według protokołów, lekarze poddani kontroli wydali ogółem 881 orzeczeń (od 40 do 173). Każdorazowo stwierdzono w nich, że sprawdzono całość dokumentacji medycznej. Spośród 15 protokołów kontroli, do trzech załączono (znajdowała się w aktach kontroli) dokumentację jednego badania. Brak było natomiast materiału dowodowego, w tym kserokopii dokumentów stanowiących o skontrolowaniu pozostałej dokumentacji. W toku ww. trzech kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Do pozostałych 12 protokołów kontroli nie załączono żadnych dowodów, na podstawie których dokonano ustaleń opisanych w protokołach kontroli. Podczas dwóch kontroli, lekarz stwierdził nieprawidłowość polegającą na niedołączeniu do dokumentacji kopii orzeczeń lekarskich na wymaganych drukach i sformułował zalecenia pokontrolne. W wyniku pozostałych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Do sporządzonych protokołów kontrolowani nie wnieśli zastrzeżeń. Kontrolowani lekarze poinformowali upoważnionego lekarza o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Prowadzący kontrole upoważniony przez Marszałka lekarz wyjaśnił, że sporadycznie załączał do protokołów jedynie przykładowe dokumenty.

(akta kontroli str. 493-560 i 735-737)

⁷ Dz. U. poz. 949 ze zm.

⁸ UMWS dysponował danymi o liczbie wydanych orzeczeń przez lekarzy w 2016 r., natomiast nie uzyskano danych w tym zakresie za lata 2017-2018.

W ramach czynności nadzorczych nad wykonywaniem badań i wydawaniem orzeczeń przez uprawnionych lekarzy i psychologów nie występowało do administratora Centralnej Ewidencji Kierowców (dalej: CEK)⁹, o przekazanie zgromadzonych w niej danych, mających związek z kierowaniem pojazdami pod wpływem środków zabronionych oraz nie korzystano z możliwości uzyskania z Centralnego Rejestru Skazanych informacji o osobach ukaranych w związku z ujawnieniem prowadzenia pojazdów pod wpływem tych środków w warunkach tzw. *recydywy*.

(akta kontroli str. 472)

Dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia Bogumiła Niziołek wyjaśniła, że starostowie powiatów z terenu województwa świętokrzyskiego z własnej inicjatywy nie przekazywali do Urzędu informacji odnośnie osób skierowanych w drodze decyzji administracyjnej na badanie lekarskie z tytułu kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po spożyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, a UMWS nie występował do nich o dane w tym zakresie.

(akta kontroli str. 734)

Magdalena Tomska, kierownik Oddziału Nadzoru i Organizacji Ochrony Zdrowia w Departamencie Ochrony Zdrowia podała, że w toku kontroli NIK dostrzegła potrzebę uzyskiwania informacji znajdujących się w CEK oraz w Centralnym Rejestrze Skazanych na potrzeby sprawowania czynności nadzorczych.

(akta kontroli str. 709-712)

W przypadku posiadania orzeczenia lekarskiego lub orzeczenia psychologicznego o istnieniu lub braku przeciwwskazań zdrowotnych lub psychologicznych do kierowania pojazdami sprzecznego z otrzymanym orzeczeniem starosta ma obowiązek skierować osobę ubiegającą się o wydanie prawa jazdy na badania lekarskie w trybie określonym w art. 75 ust. 1 pkt 5 ustawy o kierujących oraz zawiadomić organ przeprowadzający kontrolę wykonywania i dokumentowania badań lekarskich lub psychologicznych o fakcie stwierdzenia sprzecznych orzeczeń¹⁰.

W okresie objętym kontrolą do Urzędu wpłynęło od starostów 17 zawiadomień o stwierdzonych sprzecznych orzeczeniach lekarskich oraz psychologicznych, spośród których trzy dotyczyły orzeczeń wydanych w związku z kierowaniem pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu.

⁹ Zgodnie z art. 100aa ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 110 ze zm.), w CEK w odniesieniu do problematyki kierowania pod wpływem substancji zabronionych gromadzone są dane dotyczące:

- osób, którym cofnięto uprawnienia do kierowania pojazdami (art. 100aa ust. 1 pkt 1) i osób, nieposiadających uprawnień, w stosunku do których orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów (pkt 3) oraz, w odniesieniu do tych osób o: skierowaniu ich na kurs reedukacyjny – w tym w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii (art. 100aa ust. 4 pkt 9), zastosowaniu wobec nich zakazu prowadzenia pojazdów (pkt 11), kierowaniu przez nich pojazdem w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu lub środka działającego podobnie do alkoholu (pkt 13), orzeczeniu wobec tych osób istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych i przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami (pkt 20 i 22);
- osób ubiegających się o uzyskanie uprawnień (art. 100aa ust. 1 pkt 4), w tym o: orzeczeniach stwierdzających istnienie lub brak przeciwwskazań zdrowotnych i przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdami (art. 100aa ust. 5 pkt 16); wskazaniu, czy wniosek dotyczy wydania prawa jazdy, przywrócenia cofniętego uprawnienia do prowadzenia pojazdów, wymiany wydanego za granicą prawa jazdy nieokreślonego w konwencjach o ruchu drogowym, zwrotu zatrzymanego prawa jazdy oraz skierowania na kontrolne sprawdzenie kwalifikacji (pkt 17); obowiązującym zakazie prowadzenia pojazdu (pkt 18) oraz o obowiązującej decyzji o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami lub zatrzymaniu prawa jazdy (pkt 19).

¹⁰ § 10 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami (Dz. U. poz. 231, ze zm.).

Dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia Bogumiła Niziołek wyjaśniła, że po otrzymaniu zawiadomienia o stwierdzonych sprzecznych orzeczeniach lekarskich/psychologicznych dokonywano analizy w możliwym zakresie, tj. ustalano przez kogo badanie zostało wykonane i sprawdzano podstawę prawną przeprowadzonego badania. *Istnienie lub brak przeciwwskazań zdrowotnych/psychologicznych do kierowania pojazdem nie podlegało ocenie z uwagi na fakt, iż organ nie posiada koniecznej wiedzy pozwalającej na ocenę wyników badań i rozstrzyganie kwestii istnienia przeciwwskazań do kierowania pojazdami (...). Nie posiadając podstaw do kwestionowania treści orzeczeń, wydanych przez uprawnionych lekarzy/psychologów, niniejsze zawiadomienia nie mieściły się w kategorii kontroli doraźnych, które Marszałek Województwa w oparciu o przyjęte zasady kontroli mógłby zlecić.*

(akta kontroli str. 759-762)

Zdaniem NIK uwzględnianie w procesie planowania kontroli informacji o stwierdzonych sprzecznych orzeczeniach lekarskich lub psychologicznych (traktowanie ich jako dodatkowych kryteriów wyboru podmiotów do kontroli) oraz występowanie o dane znajdujące się w CEK i Centralnym Rejestrze Skazanych mogłyby przyczynić się zwiększenia skuteczności działań podejmowanych w związku z eliminowaniem z ruchu drogowego kierujących pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 pkt 2 ustawy o kierujących, wojewoda sprawuje nadzór pod względem legalności, nad wykonywaniem przez marszałka województwa między innymi zadań, o których mowa w art. 77 ust. 2 tej ustawy (prowadzenie ewidencji uprawnionych lekarzy) oraz art. 80 ust. 1, 2 i 4 (sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem badań lekarskich i wydawaniem orzeczeń lekarskich do kierowania pojazdem, upoważnianie uprawnionych lekarzy do kontroli, skreślanie z ewidencji uprawnionych lekarzy). W ramach nadzoru, o którym mowa, wojewoda m.in. przeprowadza kontrole dokumentacji prowadzonej w związku z wykonywaniem ww. zadań.

Wojewoda Świętokrzyski dwukrotnie przeprowadził kontrolę UMWS. Pierwsza kontrola została przeprowadzona 15 stycznia 2018 r. i dotyczyła prawidłowości prowadzenia ewidencji lekarzy uprawnionych do przeprowadzania badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami i kierowców w okresie od 21 października 2016 r. do 15 stycznia 2018 r. Wyniki kontroli zostały przedstawione w wystąpieniu pokontrolnym z 6 lutego 2018 r. Podano w nim, że w ww. okresie do ewidencji wpisano czterech lekarzy, w tym jednego nieprawidłowo, bowiem nie spełniał wymogów określonych w art. 77 ust. 1 ustawy o kierujących. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością skierowano zalecenia pokontrolne, aby lekarza wykreślić z ewidencji UMWS i dokonywać rzetelnej weryfikacji dokumentów przedkładanych przez lekarzy ubiegających się o wpis do ewidencji. UMWS poinformował Wojewodę o podjęciu działań w celu realizacji zaleceń pokontrolnych.

W następstwie skontrolowania 13 kwietnia 2018 r. UMWS w zakresie przeprowadzania kontroli wykonywania badań lekarskich oraz dokumentacji prowadzonej w związku z tymi badaniami, a także wydawanych orzeczeń w 2017 r., Wojewoda Świętokrzyski pismem z 14 maja 2018 r. skierował do Marszałka wystąpienie pokontrolne. W toku kontroli nie ujawniono nieprawidłowości, w związku z czym nie formułowano zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli str. 357 i 442-453)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. UMWS nie przestrzegał *Zasad kontroli* ustalonych przez Marszałka podczas sporządzania planów kontroli lekarzy uprawnionych do przeprowadzania badań lekarskich osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdem na lata 2017-2019. Wbrew § 10 ust. 1 tych zasad, zgodnie z którym w pierwszej kolejności powinni być kontrolowani lekarze, którzy wydali najwięcej orzeczeń w roku ubiegłym, w planie kontroli na 2017 r. przewidziano 26 lekarzy, którzy wydali poniżej 284 orzeczeń. UMWS nie uwzględnił w planie 19 lekarzy, którzy wydali w 2016 r. najwięcej orzeczeń (od 290 do 1475). Ponadto, na skutek zaniechania ustalenia liczby wydanych przez lekarzy orzeczeń w 2017 r. i w 2018 r., nieprawidłowo (niezgodnie z *Zasadami kontroli*) zaplanowano kontrole 2018 r. i w 2019 r.

(akta kontroli str. 101-198, 268-306, 363-401 i 493-560)

Była dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia (dyrektor do 31 stycznia 2019 r.) Anna Nocuń podała, że brak corocznych danych odnośnie liczby wydanych orzeczeń był w szczególności spowodowany trudnościami w uzyskaniu pełnych danych.

(akta kontroli str. 738-744)

2. UMWS nierzetelnie sprawował nadzór nad prowadzeniem kontroli prawidłowości przeprowadzania badań i wydawania orzeczeń. W wyniku szczegółowego badania dokumentacji z 15 kontroli stwierdzono, że nie spełniała ona wymogów określonych w *Zasadach kontroli*, bowiem akta kontroli nie zawierały materiału dowodowego, na podstawie którego dokonano ustaleń kontroli przedstawionych w protokołach kontroli, pomimo obowiązku określonego w § 16 ust. 2 pkt 1 i § 19 ust. 1 pkt 4 *Zasad kontroli*.

(akta kontroli str. 101-198, 268-306, 363-401 i 493-560)

Była dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia Anna Nocuń podała, że nieegzekwowanie załączania materiału dowodowego było podyktowane tym, iż w toku kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 426 i 738-744)

Dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia od 1 lutego 2019 r. Bogumiła Niziołek również wyjaśniła, że nieegzekwowanie załączania materiału dowodowego było spowodowane tym, iż w toku kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości. Podniosła, iż UMWS będzie wymagać od osób przeprowadzających kontrole przedkładania rzetelnego materiału dowodowego na okoliczność poczynionych ustaleń.

(akta kontroli str. 426 i 745-749)

NIK podkreśla, iż faktycznie w części kontroli prowadzonych w tym zakresie stwierdzano nieprawidłowości, w szczególności polegające na nieprzesyłaniu kopii orzeczeń lekarskich o przeciwwskazaniach zdrowotnych do kierowania pojazdem do starostw powiatowych właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osób badanych.

(akta kontroli str. 268-306, 325 i 356)

2. Sprawowanie nadzoru nad przeprowadzaniem badań psychologicznych w zakresie psychologii transportu oraz nad przedsiębiorcami prowadzącymi pracownie psychologiczne

Opis stanu
faktycznego

Organizacja przeprowadzania kontroli badań psychologicznych w zakresie psychologii transportu i wydawania w ich następstwie stosownych orzeczeń została określona przez Marszałka Województwa w *Zasadach kontroli*, opisanych w podobszarze nr 1 wystąpienia pokontrolnego.

Corocznie jednemu psychologowi (w latach 2018 – 2019 tej samej osobie) zlecono prowadzenie kontroli, o której mowa w art. 87 ust. 2 pkt 2 ustawy o kierujących, tj.: trybu, zakresu i sposobu przeprowadzania badań psychologicznych, prowadzonej dokumentacji, wydawanych orzeczeń, warunków lokalowych oraz spełniania przez uprawnionego psychologa warunków określonych w art. 87 ust. 2 oraz w art. 87 ust. 3 pkt 4 lit. c i d tej ustawy.

UMWS zawierał z psychologami umowy zlecenia. Określono w nich czas prowadzenia jednej kontroli (według umowy obowiązującej w 2017 r. – osiem godzin, natomiast w latach 2018 – 2020 – sześć godzin) oraz wynagrodzenie z tego tytułu. Od 2018 r. wzrosło wynagrodzenie za wykonywanie czynności określonych w umowach. Psychologowie byli zobowiązani do przeprowadzania wyłącznie kontroli zleconych przez UMWS.

(akta kontroli str. 204-208, 215-220 i 226-241)

Wbrew § 10 ust. 1 *Zasad kontroli* stanowiącym, iż w pierwszej kolejności powinny być kontrolowane pracownie psychologiczne, w których wydano najwięcej orzeczeń w roku ubiegłym, w 2017 r. nie zlecono wobec nich czynności kontrolnych, pomimo dysponowania danymi co do liczby wystawionych orzeczeń w 2016 r. W planie kontroli na 2017 r. uwzględniono przedsiębiorców prowadzących pracownie psychologiczne, w których wydano co najwyżej 655 orzeczeń. Plan kontroli nie obejmował natomiast skontrolowania trzech pracowni psychologicznych, w których psychologowie wydali następującą liczbę orzeczeń: 1358, 1294 oraz 673. Ponadto nie zgromadzono danych o liczbie wydanych orzeczeń za 2017 r., celem prawidłowego zaplanowania kontroli pracowni w 2018 r.

(akta kontroli str. 101-198, 244-326, 561-695)

Na koniec poszczególnych lat, ewidencja UMWS zawierała następującą liczbę psychologów uprawnionych do przeprowadzania badań psychologicznych: w 2016 r. – 141, w 2017 r. – 148, w 2018 r. – 155, w 2019 r. – 160. Na koniec czerwca 2020 r. liczba ta wynosiła 161.

W ewidencji UMWS na koniec poszczególnych lat była wskazana następująca liczba przedsiębiorców prowadzących pracownie psychologiczne w zakresie psychologii transportu: w 2016 r. – 49, w 2017 r. – 52, w 2018 r. – 53, w 2019 r. – 53. Na koniec czerwca 2020 r. liczba ta wynosiła 53.

Upoważniony przez Marszałka psycholog przeprowadził w poszczególnych latach następującą liczbę kontroli przedsiębiorców prowadzących pracownie psychologiczne:

- 2017 r. – 16 (skontrolował 11% przedsiębiorców wpisanych do ewidencji). Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.
- 2018 r. – 18 (skontrolował 12% przedsiębiorców wpisanych do ewidencji). Nieprawidłowości stwierdzono podczas trzech kontroli. Polegały one na: nieprzesyłaniu kopii orzeczeń lekarskich o przeciwwskazaniach zdrowotnych do kierowania pojazdem do starostw powiatowych właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osób badanych (podczas jednej kontroli), nierzetelnym przekazaniu do UMWS danych o liczbie wydanych orzeczeń psychologicznych, (w toku dwóch kontroli), niezgodnym z wymogami zastosowaniu wzoru karty badania psychologicznego (podczas jednej kontroli).
- 2019 r. – 20 (skontrolował 13% przedsiębiorców wpisanych do ewidencji). Nieprawidłowości stwierdzono podczas trzech kontroli, z tego: nierzetelne przekazanie do UMWS danych o liczbie wydanych orzeczeń psychologicznych stwierdzono podczas dwóch kontroli, a w wyniku jednej nieprzesyłanie kopii orzeczeń lekarskich o przeciwwskazaniach zdrowotnych do kierowania

pojazdem do starostw powiatowych właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osób badanych.

W I półroczu 2020 r. w związku z zagrożeniem epidemicznym nie przeprowadzano kontroli prowadzących pracownie psychologiczne.

(akta kontroli str. 307-323 i 324)

Z ewidencji UWMŚ zostało skreślonych dwóch psychologów (w 2018 r.), na podstawie złożonych przez nich wniosków. Nie miały miejsca skreślenia w związku ze stwierdzeniem rażących nieprawidłowości w wykonywaniu lub dokumentowaniu badań psychologicznych. Ponadto nie wystąpiła sytuacja ponownego wpisu do ewidencji, skreślonych uprzednio psychologów.

(akta kontroli str. 327-333 i 429-440)

Szczegółowym badaniem objęto 15 protokołów kontroli oraz załączonej do nich dokumentacji (po pięć z poszczególnych lat okresu 2017 – 2019). Kontrole obejmowały sprawdzenie: trybu, zakresu i sposobu przeprowadzania badań psychologicznych, prowadzenia dokumentacji, wydawania orzeczeń, warunków lokalowych oraz spełniania przez uprawnionego psychologa obowiązków określonych w art. 87 ust. 2 i ust. 3 pkt 4 lit. c ustawy o kierujących. Według protokołów kontroli, sprawdzano m.in. przestrzeganie obowiązku określonego w art. 84 ust. 5 pkt 2 ustawy o kierujących, tj. przesyłania w przypadkach, gdy orzeczenie psychologiczne zawiera przeciwwskazania do kierowania pojazdem kopii orzeczenia staroście powiatu właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania osoby badanej, po upływie 14 dni od dnia badania, jeżeli osoba badana nie złożyła wniosku o przeprowadzenie ponownego badania lub gdy orzeczenie psychologiczne zostało wydane w wyniku ponownego badania. Kontrole nie obejmowały sprawdzenia spełniania przez uprawnionych psychologów warunku określonego w art. 87 ust. 3 pkt 4 lit. d ustawy o kierujących, tj. czy nie zostali pozbawieni prawa wykonywania zawodu psychologa prawomocnym orzeczeniem komisji dyscyplinarnej. Wobec psychologów ujętych w ewidencji UMWS nie miały miejsca skreślenia w związku ze stwierdzeniem rażących nieprawidłowości w wykonywaniu lub dokumentowaniu badań psychologicznych.

Według wszystkich 15 protokołów kontroli, upoważnieni przez Marszałka psychologowie skontrolowali całość dokumentacji, dotyczącej wydania ogółem 3005 orzeczeń, z tego: 553 w toku kontroli przeprowadzonych w 2017 r. oraz 2452 w okresie 2018 – 2019. W toku kontroli przeprowadzonych w 2017 r. nie stwierdzono nieprawidłowości. Do protokołów kontroli z 2017 r. dołączono dowody na okoliczność skontrolowania dokumentacji dotyczącej wydania ogółem 9 orzeczeń. Według zapisów protokołów sprawdzono natomiast całość dokumentacji dotyczącej wydania ogółem 553 orzeczeń. W aktach kontroli nie zamieszczono jednak dowodów potwierdzających ten fakt, w odniesieniu do pozostałych 544 orzeczeń.

Do protokołów kontroli z lat 2018 – 2019 w ogóle nie załączono dowodów potwierdzających skontrolowanie dokumentacji. W świetle protokołów kontroli, upoważniony przez Marszałka psycholog skontrolował całość dokumentacji.

Według 15 protokołów kontroli objętych szczegółowym badaniem, w toku 12 kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast stwierdzono je podczas trzech (w przypadku dwóch kontroli nieprawidłowość polegała na nierzetelnym przekazaniu przez pracownię psychologiczną do UMWS danych o liczbie wydanych orzeczeń psychologicznych, natomiast podczas jednej kontroli ustalono, iż nie przesyłano kopii orzeczeń lekarskich o przeciwwskazaniach zdrowotnych do kierowania pojazdem do starostw powiatowych właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osób badanych). Wobec stwierdzenia nieprawidłowości zawarto

zalecenia pokontrolne. Kontrolowani poinformowali upoważnionego przez Marszałka psychologa o ich realizacji.

(akta kontroli str. 561-695)

Psycholog prowadzący kontrole w 2017 r. wyjaśnił, że prowadził kontrole w zakresie zleconym przez UMWŚ. W związku z ograniczonymi możliwościami czasowymi, dokumentacja była dobierana do kontroli wyrywkowo i nie odpowiadała wymogom określonym w *Zasadach kontroli*.

(akta kontroli str. 755-758)

W 2018 r. upoważniony przez Marszałka Województwa psycholog przeprowadził kontrolę u przedsiębiorcy prowadzącego pracownię psychologiczną, w której według rejestru UMWŚ przeprowadzał badania psychologiczne w zakresie psychologii transportu w okresie objętym kontrolą. W protokole kontroli nie podał tego faktu. Według zapisów zawartych w protokołach kontroli, upoważniony przez Marszałka psycholog dokonał sprawdzenia całości dokumentacji.

Podczas objętych badaniem szczegółowym pięciu kontroli przeprowadzonych w 2019 r., psycholog skontrolował dokumentację dotyczącą wydania ogółem 2367 orzeczeń, w tym przeprowadził podczas sześciogodzinnych czynności kontrolę całości dokumentacji dotyczącej wydania od 505 do 615 orzeczeń psychologicznych. W 2018 r. skontrolował natomiast dokumentację dotyczącą wydania 85 orzeczeń (każdorazowo czynności kontrolne były prowadzone sześć godzin). Podczas kontroli w 2018 r., w tym samym czasie, psycholog ten kontrolował dokumentację dotyczącą wydania m.in.: dwóch oraz trzech orzeczeń, a także kontrolował pracownię psychologiczną, w której nie wydano w ogóle orzeczenia.

W toku kontroli NIK psycholog prowadzący kontrole w okresie 2018 – 2019 wyjaśnił, że bezpośrednią przyczyną nieodpowiedniego dokumentowania czynności kontrolnych był fakt, iż nie jest on specjalistą w zakresie prowadzenia i dokumentowania czynności kontrolnych. Podniósł, że UMWŚ nie zwracał dotychczas uwagi na niewłaściwy sposób dokumentowania czynności kontrolnych. Odnośnie nieprowadzenia kontroli w zakresie spełniania warunku art. 87 ust. 3 pkt 4 lit. d podał, że miał wątpliwości prawne dotyczące sposobu dokumentowania tej kwestii w protokole kontroli. Wyjaśnił, że w toku sześciu godzin czynności kontrolnych nie był w stanie skontrolować prawidłowości wydania kilkuset orzeczeń, wobec czego poddano sprawdzeniu zdecydowanie mniej. Nie był w stanie określić, jaki był zakres skontrolowanej dokumentacji. Odnośnie prowadzenia czynności kontrolnych w podmiocie, w którym psycholog ten był zatrudniony i wydawał orzeczenia, wyjaśnił, że sytuacja była spowodowana nieuwagą i zaabsorbowaniem sprawami osobistymi.

(akta kontroli str. 429-440 i 750-754)

Wojewoda Świętokrzyski nie przeprowadzał kontroli w UMWŚ w ramach nadzoru nad wykonywaniem przez Marszałka Województwa zadań z zakresu ustawy o kierujących, związanych z badaniami psychologicznymi.

(akta kontroli str. 362)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. UMWŚ nie przestrzegał *Zasad kontroli* ustalonych przez Marszałka podczas sporządzania planów kontroli przedsiębiorców prowadzących pracownie psychologiczne na lata 2017-2018. Wbrew § 10 ust. 1 *Zasad kontroli* stanowiącym, iż w pierwszej kolejności powinny być kontrolowane pracownie psychologiczne, w których wydano najwięcej orzeczeń w roku ubiegłym, w 2017 r. nie zlecono wobec nich czynności kontrolnych. W planie kontroli na 2017 r. uwzględniono przedsiębiorców prowadzących pracownie

psychologiczne, w których wydano co najwyżej 655 orzeczeń. Plan kontroli nie obejmował natomiast skontrolowania trzech pracowni psychologicznych, w których psychologowie wydali następującą liczbę orzeczeń: 1358, 1294 oraz 673. Ponadto nie zgromadzono danych o liczbie wydanych orzeczeń za 2017 r., celem zaplanowania do kontroli w 2018 r. tych pracowni, w których wydano najwięcej orzeczeń.

Była dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia UMWŚ Anna Nocuń wyjaśniła, że intencją było docelowe skontrolowanie wszystkich przedsiębiorców, w związku z czym do kontroli w 2017 r. przewidziano część z nich. Brak corocznych danych odnośnie liczby wydanych orzeczeń był w szczególności spowodowany trudnościami w uzyskaniu pełnych danych.

(akta kontroli str. 426 i 738-744)

2. UMWŚ nierzetelnie sprawował nadzór nad prowadzeniem kontroli prawidłowości przeprowadzania badań i wydawania orzeczeń. Nie poddawano rzetelnej analizie otrzymanej od upoważnionych psychologów dokumentacji przeprowadzonych przez nich kontroli. W wyniku sprawdzenia dokumentacji 15 kontroli ustalono, że nie odpowiadała wymogom określonym w *Zasadach kontroli*, bowiem akta kontroli nie zawierały materiału dowodowego na okoliczność ustaleń przedstawionych w protokołach kontroli, pomimo obowiązku w tym zakresie określonego w § 16 ust. 2 pkt 1 i § 19 ust. 1 pkt 4 tych zasad. Nie podjęto również działań wyjaśniających rzetelność przeprowadzonych w 2019 r. kontroli w sytuacjach, gdy w świetle protokołów kontroli, przez sześć godzin skontrolowano dokumentację psychologiczną dotyczącą wydania od 505 do 615 orzeczeń, co wskazuje, że czynności kontrolne w zakresie prawidłowości wydania jednego orzeczenia były prowadzone średnio od 35 do 42 sekund. Ponadto Urząd nie podejmował działań wyjaśniających, gdy upoważnieni przez Marszałka psychologowie, nie kontrolowali pracowni psychologicznych, w zakresie określonym w art. 87 ust. 3 pkt 4 lit. d ustawy o kierujących, tj. czy wykonujący w nich badania psychologowie nie zostali pozbawieni prawa wykonywania zawodu prawomocnym orzeczeniem komisji dyscyplinarnej.

(akta kontroli str. 101-198, 204-208, 215-230, 251-253, 402-410, 561-706)

Była dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia UMWŚ Anna Nocuń wyjaśniła, że nieegzekwowanie załączania materiału dowodowego było podyktowane tym, iż w toku kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości. Na nieprzebiegnięcie kontroli w pełnym zakresie wpływ miała prowadzona analiza poprzedzająca kontrole i niskie ryzyko wystąpienia nieprawidłowości w tym obszarze.

(akta kontroli str. 426 i 738-744)

Dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia Bogumiła Niziołek również podała, że nieegzekwowanie załączania materiału dowodowego było spowodowane tym, iż w toku kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości. Na okoliczność niekontrolowania przedsiębiorców prowadzących pracownie psychologiczne odnośnie spełniania przez uprawnionych psychologów warunków, o których mowa w art. 87 ust. 3 pkt 4 lit. d ustawy o kierujących, Bogumiła Niziołek wyjaśniła, że sytuacja ta była spowodowana niskim ryzykiem wystąpienia nieprawidłowości w tym zakresie. Ponadto podała, że mając na względzie prawidłową realizację zadania, obecnie kontrole pracowni psychologicznych będą obejmować pełen zakres.

Bogumiła Niziołek na okoliczność kontroli przeprowadzonych przez upoważnionego psychologa w 2019 r. wyjaśniła, że ograniczono się jedynie do zapoznania się z treścią protokołów kontroli przedłożonych do Urzędu. Wobec faktu, iż w toku kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości, nie prowadzono

analiz zapisów przedłożonej dokumentacji. Podniosła, iż UMWŚ będzie wymagać od osób przeprowadzających kontrole przedkładania rzetelnego materiału dowodowego na okoliczność poczynionych ustaleń.

(akta kontroli str. 426 i 745-749)

3. Urząd zlecił przeprowadzenie w imieniu Marszałka kontroli w podmiocie, w którym upoważniony do kontroli psycholog w okresie objętym kontrolą był zatrudniony i wydawał orzeczenia psychologiczne (kontrola została przeprowadzona w 2018 r.). Informacja o zatrudnieniu w tym podmiocie wynikała z danych zawartych w prowadzonej przez UMWŚ ewidencji psychologów uprawnionych do prowadzenia badań w zakresie psychologii transportu. Zlecenie tej kontroli było sprzeczne z *Zasadami kontroli* (§ 13 ust. 1 tych zasad stanowi, że kontrolujący podlega wyłączeniu z kontroli, jeżeli wyniki kontroli mogłyby dotyczyć jego praw lub obowiązków) i doprowadziło do sytuacji konfliktu interesów.

(akta kontroli str. 101-198, 204-208, 215-220, 226-230 i 561-706)

Była dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia UMWŚ Anna Nocuń nie potrafiła wyjaśnić przyczyn tej nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 426 i 738-744)

Dyrektor Departamentu Ochrony Zdrowia Bogumiła Niziołek wyjaśniła, że niezwłocznie zostaną podjęte ze strony Urzędu działania celem ponownego skontrolowania pracowni psychologicznej, w której ww. psycholog przeprowadził kontrolę w 2018 r.

(akta kontroli str. 707)

3. Prowadzenie ewidencji uprawnionych lekarzy i uprawnionych psychologów oraz rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną

Opis stanu
faktycznego

Oddział Nadzoru i Organizacji Ochrony Zdrowia (do 31 grudnia 2019 r. Oddział Nadzoru nad Podmiotami Lecznicznymi) Departamentu Ochrony Zdrowia prowadził następujące ewidencje:

- *uprawnionych lekarzy*, w której umieszczono następujące dane lekarza: numer ewidencyjny uprawnionego lekarza, imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, numer PESEL, adres zamieszkania, numer prawa do wykonywania zawodu oraz adres jednostki, w której uprawniony lekarz wykonuje stosowne badania, tj. dane o których mowa w art. 77 ust. 3 ustawy o kierujących;
- *uprawnionych psychologów*, w której umieszczono następujące dane psychologa: numer ewidencyjny uprawnionego psychologa, imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, numer PESEL, adres zamieszkania, oznaczenie pracowni psychologicznej, w której wykonuje badania, datę wydania zaświadczenia o wpisie do ewidencji, tj. dane o których mowa w art. 87 ust. 4 ustawy o kierujących;
- *rejestr przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną wykonującą badania psychologiczne w zakresie psychologii transportu*, w którym umieszczono: firmę przedsiębiorcy, jego adres i siedzibę, numer w rejestrze KRS, numer identyfikacji podatkowej (NIP), numer identyfikacji statystycznej (REGON), oznaczenie i adres pracowni psychologicznej, imię i nazwisko uprawnionego psychologa prowadzącego w pracowni psychologicznej badania psychologiczne wraz z jego numerem ewidencyjnym (art. 85 ust. 7 w zw. z art. 85 ust. 4 ustawy o kierujących).

(akta kontroli str. 327-354)

Od 2017 r. nie było przypadków odmowy przez Marszałka Województwa wpisów do prowadzonych przez UMWS ewidencji: *uprawnionych lekarzy oraz uprawnionych psychologów*, a także do *rejestrze przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną wykonującą badania psychologiczne w zakresie psychologii transportu*.

(akta kontroli str. 491)

W Biuletynie Informacji Publicznej UMWS zamieszczone zostały wnioski o aktualizację danych w ewidencjach: *uprawnionych lekarzy, uprawnionych psychologów oraz rejestrze przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną wykonującą badania psychologiczne w zakresie psychologii transportu*. Nie ustalono procedur nadzoru nad aktualnością tych ewidencji oraz rejestru. Zapisy w nich zawarte były aktualizowane, gdy UMWS powziął o tym odpowiednie informacje. Magdalena Tomska, kierownik Oddziału Nadzoru i Organizacji Ochrony Zdrowia w Departamencie Ochrony Zdrowia podała, że nie występowały dotychczas nieprawidłowości w powyższym zakresie, jednak dodatkowo dostrzega potrzebę opracowania procedur aktualizacji danych i zamieszczenia ich na stronie internetowej UMWS.

(akta kontroli str. 473-482)

Do czasu kontroli NIK, UMWS nie dysponował informacjami odnośnie kursów reedukacyjnych dotyczących problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii¹¹ przeprowadzonych przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Kielcach (podmiot nadzorowany przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego). Według pisemnej informacji WORD z 16 października 2020 r., w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 30 września 2020 r., zostało przeprowadzonych ogółem 130 ww. kursów, w następstwie których wydano 1691 zaświadczeń.

(akta kontroli str. 483-484 i 708-712)

Marszałek Województwa jako przewodniczący Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego nie kierował do tej Rady wniosków, zapytań lub innego rodzaju inicjatyw, mających na celu zainteresowanie Rady problematyką prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i środków odurzających, a także zagrożeń dla bezpieczeństwa ruchu drogowego, wynikających z tej problematyki. Marszałek wyjaśnił, że Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w ramach działań profilaktycznych w zakresie problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu i środków odurzających oraz zagrożeń związanych z tym zjawiskiem organizowała konkursy dotyczące tych zagadnień (*Wojewódzki Przegląd Małych Form Teatralnych, Pomóżmy Dzieciom Spędzić Szczęśliwie Wakacje*), a także wspólnie z Wydziałem Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach akcje informacyjne (*Nie rozlewaj krwi na drodze, Jednoślądem bezpiecznie do celu*). Ponadto Rada zleciła nagranie filmów edukacyjnych (*To był wypadek, Życie jest zbyt cenne, nie zostawiaj go na drodze*), a także wzięła udział w ogólnopolskiej kampanii społecznej promującej bezpieczeństwo *Bez chemii na drodze*.

(akta kontroli str. 485-490)

¹¹ Zgodnie z art. 100 ust. 3 ustawy o kierujących, kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii jest prowadzony w formie wykładów i obejmuje w szczególności przedstawienie:

- 1) skutków wypadków drogowych;
- 2) wpływu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu na funkcje percepcyjne kierującego oraz na podejmowane przez niego decyzje w ruchu drogowym;
- 3) psychologicznych aspektów kierowania pojazdem i uczestnictwa w ruchu drogowym.

Kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii, prowadzony jest przez osoby posiadające odpowiednią specjalistyczną wiedzę w tym zakresie (art. 100 ust. 4 powołanej ustawy).

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Planowanie kontroli lekarzy i przedsiębiorców prowadzących pracownie psychologiczne w zakresie psychologii transportu, zgodnie z kryteriami określonymi w *Zasadach kontroli*.
2. Sprawowanie rzetelnego nadzoru nad prowadzeniem kontroli przez upoważnionych lekarzy i psychologów, poprzez egzekwowanie obowiązku właściwego dokumentowania ustaleń przeprowadzonych kontroli wykonywania badań i wydawania orzeczeń.
3. Prowadzenie kontroli pracowni psychologicznych w zakresie określonym w art. 87 ust. 3 pkt 4 lit. d ustawy o kierujących.
4. Wyeliminowanie przypadków zlecenia kontroli w sytuacjach stanowiących o konflikcie interesów.

Uwagi NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, grudnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Kontroler
Zbigniew Jurkowski
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Grzegorz Walenzik

/-/

/-/

.....
podpis

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walenzik

.....
podpis